

Μιράντα Ξαφά

Senior Scholar, Centre for International Governance Innovation & μέλος της Διοικούσας Επιτροπής της ΔΡΑΣΗΣ

«The worst of all worlds» ίσως είναι η μόνη λύση

Δημοσιεύθηκε: 02/06/2017
Huffingtonpost

Ως αντιπολίτευση μιλούσαν απαξιωτικά για τις διεθνείς κεφαλαιαγορές ως εργαλεία του καπιταλισμού και των τοκογλύφων. Τώρα η έξοδος στις κεφαλαιαγορές έχει καταστεί ο υπ' αριθμόν ένα εθνικός στόχος. Ο κ. Τσίπρας έκανε σημαία το χρέος για να καταστήσει τα μέτρα της δεύτερης αξιολόγησης πιο εύπεπτα στους βουλευτές που κλήθηκαν να τα ψηφίσουν και στους πολίτες που θα τα υποστούν. **Από εκεί που έλεγε ότι δεν θα πάρει ούτε ένα ευρώ νέα μέτρα, πήρε μέτρα ύψους €5,4 δισ. τον περασμένο μήνα, χωρίς ακόμα να έχει κλείσει η δεύτερη αξιολόγηση.** Παρά τις προειδοποιήσεις ότι οι πιστωτές δεν επιθυμούν να ξανανοιξουν τη συζήτηση για το χρέος πριν τις γερμανικές εκλογές, ο κ. Τσίπρας παρουσίασε τα μέτρα ως το τίμημα που πρέπει να πληρώσουμε για να πάρουμε ελάφρυνση χρέους. Έχοντας εγκλωβιστεί σε ένα αφήγημα από το οποίο αδυνατεί να βγει, έχει αρχίσει ατελείωτες παλινωδίες για εσωτερική κατανάλωση χωρίς σχέδιο εξόδου από την κρίση.

Στη συζήτηση στη Βουλή για τα μέτρα της δεύτερης αξιολόγησης στα μέσα Μαΐου, η υπουργός εργασίας κ. Αχτσιόγλου είπε ότι οι αλλαγές στην αγορά εργασίας υιοθετούνται για τον υπέρτερο στόχο της ελάφρυνσης χρέους. Μετά το ναυάγιο στο Eurogroup της 22ας Μαΐου, ο στόχος μεταφέρθηκε στην ποσοτική χαλάρωση. «*Ο συμβιβασμός έχει ένα υπέρτατο κριτήριο, την ποσοτική χαλάρωση*» είπε ο υπουργός ενέργειας κ. Σταθάκης στον Antenna (26/5/2017). Πώς όμως θα γίνει αυτό τη στιγμή που η ΕΚΤ έχει επανειλημμένως δηλώσει ότι η βιωσιμότητα του χρέους αποτελεί προϋπόθεση για την ποσοτική χαλάρωση; Ο πρόεδρος της ΕΚΤ, Μάριο Ντράγκι, το ξεκαθάρισε πλήρως με τις δηλώσεις του στην Ευρωβουλή (28/5/2017).

Ο ίδιος ο πρωθυπουργός, αφού απέρριψε κατηγορηματικά την πρόταση Σόιμπλε για αναβολή της απόφασης για συμμετοχή του ΔΝΤ στο πρόγραμμα με χρηματοδότηση, μεταστράφηκε **οριοθετώντας την έξοδο στις αγορές ως τον πρωταρχικό στρατηγικό στόχο, και όχι την ελάφρυνση χρέους που είχε προηγουμένως συνδέσει άρρηκτα με την ψήφιση των μέτρων για το 2019 και 2020** (ομιλία στο υπουργείο Ενέργειας, 24/5/2017). «Θα δεχθούμε μονάχα λύση που θα εγγυάται άμεσα έξοδο στις αγορές και με βιώσιμους όρους», επανέλαβε από το βήμα του ΣΕΒ προχθές. Βλέποντας την «συνολική λύση» για αξιολόγηση και χρέος να απομακρύνεται, ο κ. Τσίπρας θα αναζητήσει «πολιτική λύση» στην Σύνοδο Κορυφής της ΕΕ στις 22 Ιουνίου. Δεν μοιάζει να πτοείται από το γεγονός ότι ουδέποτε έχει βρεθεί τέτοια λύση, καθώς οι Ευρωπαίοι ηγέτες να παραπέμπουν στο Eurogroup ως το αρμόδιο όργανο για αυτές τις αποφάσεις.

Το ΔΝΤ έχει μειώσει τις προσδοκίες του για τον ρυθμό ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας μακροπρόθεσμα στο 1% λόγω της ελλιπούς εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων, καθιστώντας το χρέος ακραία μη βιώσιμο. Ο κ. Σόιμπλε, στον αντίποδα, δηλώνει ότι τα προγράμματα στήριξης θα έχουν αποτύχει αν δεν εφαρμοστούν οι μεταρρυθμίσεις που στηρίζουν τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Η επιστροφή στην «κανονικότητα» και στις αγορές προϋποθέτει μεταρρυθμίσεις που θα προσελκύσουν επενδύσεις και θα δημιουργήσουν νέο πλούτο. «Οι επενδύσεις δεν θα έρθουν στην Ελλάδα επειδή απλώς θα κλείσει η αξιολόγηση ή θα ρυθμιστεί το δημόσιο χρέος», είπε ο πρόεδρος του ΣΕΒ Θόδωρος Φέσσας στη χθεσινή γενική συνέλευση, «[θα έρθουν] με πολιτικές που οδηγούν στην ανάπτυξη της οικονομίας, απελευθερώνουν αγορές προϊόντων και υπηρεσιών, καταργούν ειδικά προνόμια και κτίζουν σχέσεις εμπιστοσύνης με την παγκόσμια επενδυτική κοινότητα». Το ίδιο μήνυμα έστειλε και ο διευθύνων σύμβουλος της Fairfax Πρεμ Γουάτσα από το ίδιο βήμα, αλλά και ο Γερμανός Υποικ. Βόλφγκανγκ Σόιμπλε στον γραπτό χαιρετισμό του στο χθεσινό συνέδριο του Economist στην Φρανκφούρτη: «Η εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που έχουν συμφωνηθεί είναι ο καλύτερος δρόμος για να μπορέσει η Ελλάδα να σταθεί και ξανά στα πόδια της, όπως συνέβη με τις άλλες χώρες που έλαβαν βοήθεια».

Εκεί ακριβώς εστιάζεται η διαφωνία μεταξύ Γερμανίας και ΔΝΤ ως προς τη βιωσιμότητα του χρέους. Το ΔΝΤ έχει μειώσει τις προσδοκίες του για τον ρυθμό ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας μακροπρόθεσμα στο 1% λόγω της

ελλιπούς εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων, καθιστώντας το χρέος ακραία μη βιώσιμο. **Ο κ. Σόιμπλε, στον αντίποδα, δηλώνει ότι τα προγράμματα στήριξης θα έχουν αποτύχει αν δεν εφαρμοστούν οι μεταρρυθμίσεις που στηρίζουν τη βιώσιμη ανάπτυξη.** Ο κ. Τσίπρας πληρώνει σήμερα την αναξιοπιστία όλων των μνημονιακών κυβερνήσεων στην εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων, με προεξέχουσα την δική του. Η νομοθέτηση δεν εγγυάται την εφαρμογή, όπως φαίνεται από τις πιέσεις που ήδη υφίσταται ο πρωθυπουργός να πάρει πίσω μέτρα που ψήφισε η Βουλή μόλις τον περασμένο μήνα. Γι' αυτό και οι εταίροι μας δεν προτίθενται να ρυθμίσουν το χρέος μας πριν την ολοκλήρωση του προγράμματος.

Με την πλάτη στον τοίχο, κυβερνητικά στελέχη και βουλευτές της πλειοψηφίας έχουν αρχίσει να υπαινίσσονται ή να μιλούν ανοικτά για **σενάριο ρήξης με τους δανειστές εν όψει του κρίσιμου Eurogroup της 15ης Ιουνίου.** Ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης Γιάννης Δραγασάκης είπε μιλώντας στο Ελληνικό Φόρουμ για Εξαγωγές ότι «η ελάφρυνση χρέους δεν μπορεί να μετατίθεται διαρκώς στο μέλλον χωρίς συνέπειες». Ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος κ. Ξυδάκης δήλωσε ανοικτά ότι πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο της ρήξης, κατηγορώντας τους εταίρους ως «*στυγνούς δανειστές*» και «*ψεύτες που δεν τηρούν τα συμφωνηθέντα*» (30/5/17). Ουδέποτε όμως οι εταίροι μας συμφώνησαν να ανακοινώσουν μεσοπρόθεσμα μέτρα ελάφρυνσης του χρέους πριν το τέλος του προγράμματος, όπως ξεκαθαρίζει η ανακοίνωση του Eurogroup της 25ης Μαΐου 2016. Δηλώσεις σαν αυτή του κ. Ξυδάκη απλώς ενισχύουν τη δυσπιστία τους προς την Ελλάδα.

Το καλύτερο που μπορεί να ελπίζει η κυβέρνηση σε αυτή τη φάση είναι να κλείσει η αξιολόγηση στο Eurogroup της 15ης Ιουνίου αφού εφαρμόσει τις «ουρές» των μέτρων που εκκρεμούν, και να εκταμιευτεί η δόση εγκαίρως ώστε να μπορέσει να αποπληρώσει υποχρεώσεις ύψους 7,4 δισ. ευρώ στα μέσα Ιουλίου.

Ενδεχομένως να ξαναμπεί στο τραπέζι η πρόταση για πρόγραμμα ΔΝΤ χωρίς χρηματοδότηση μέχρι να αποκατασταθεί η βιωσιμότητα του Ελληνικού χρέους. Αυτό θα επέτρεπε στους Γερμανούς να δηλώσουν ότι το ΔΝΤ συμμετέχει στο πρόγραμμα, χωρίς να υποχρεώνει το ΔΝΤ να πιστοποιήσει ότι χρέος θα είναι βιώσιμο. Αυτό είναι το σενάριο για οποίο ο κ. Τσακαλώτος είπε ότι είναι «**the worst of all worlds**» για την Ελλάδα, εφόσον δεν οδηγεί στην έξοδο στις αγορές, ενώ βάζει το «σκληρό» ΔΝΤ στο πρόγραμμα. Φαίνεται όμως να είναι «**the best available**» στην παρούσα φάση.

Το βέβαιο είναι ότι η παρατεταμένη αβεβαιότητα καθυστερεί την ανάκαμψη της οικονομίας, μειώνει τα φορολογικά έσοδα και τις καταθέσεις, και δημιουργεί νέα κόκκινα δάνεια που διαβρώνουν τα κεφάλαια των τραπεζών. Όλα αυτά εδραίωνουν την πεποίθηση ότι θα ενεργοποιηθεί **ο κόφτης δαπανών** ήδη από την άνοιξη του 2018 και εντείνουν την ανησυχία ότι μπορεί να χρειαστεί bail-in καταθέσεων, αν τα stress tests στις αρχές του 2018 διαπιστώσουν ανάγκη νέας ανακεφαλαιοποίησης τραπεζών.